

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qualificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quaestio 1. Vtrùm intellectus creatus clarè, & intuitiùè videre possit: aut
etiam de facto videat Deum, sicuti est.

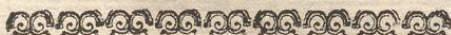
[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

TRACTATUS VIII. DE VERITATE

OBIECTIVA DEI. DEQUE EIVS
cognoscibilitate intuitiua, siue per propriam
speciem. Atque adeo de Visione
beatifica.

INTER attributa, quæ transcendunt diuinam substantiam, omnesque ipsius formalitates, vt sunt Immensitas, Aeternitas, Vnitas, Infinitudo, Bonitas, &c. suum sibi vendicat locum Veritas obiectiua. De qua proinde, postquam iam egimus de alijs, sequebatur agendum. Ceterum, quia Veritas obiectiua Dei formaliter sumpta, quo pacto inter alia ipsius attributa connumeranda venit, in conformitate Dei cum sui cognitione, aut in ipsius cognoscibilitate per cognitionem veram consistit. De eaque sub isto conceptu nihil speciale dicendum restat, præter ea, quæ generatim diximus in Pharo Scient. disp. 3. q. 7. de veritate obiectiua entis; & facile ab vnoquoque possunt Veritati obiectiua Dei applicari: dumtaxat superest, vt impræsentiarum tractemus de cognitione, qua Deus cognoscibilis est; & à qua habet denominationem veri obiectiua: non quidem de cognitione, qua Deus est cognoscibilis à se ipso; nam de hac agendum est infra in tractatu de Scientiâ Dei: nec de cognitione, qua est cognoscibilis à creatura abstractiua, per alienas species, & aliter, quam est in se; nam de hac satis diximus supra disp. 1. remittentes nos ad multo plura dicta de illâ sub vniuersaliori conceptu in Pharo nostrâ Scient. fere per totam: sed de cognitione, qua cognoscibilis est intuitiua, per propriam speciem, & sicuti est in se. De qua proinde Dei cognitione, quæ potissimum visio Dei intuitiua dicitur, totus Tractatus præsens erit. Quem maioris distinctionis gratiâ in quinque diuidemus disputationes. Quarum prima, & secundum totius operis ordinem 17. de naturâ, possibilitate, & existentia Visionis intuitiua Dei erit. Secunda de supernaturalitate eius. Tertia de principijs. Quarta de obiecto. Et quinta de eiusdem proprietatibus, siue passionibus. Quibus insuper sextam quasi appendicem adijciemus de Nominibus Dei.

DISPUTATIO XVII.

De naturâ, possibilitate, & existentia
Visionis intuitiua Dei.

IN hac disputatione de essentiâ, possibilitate, & existentia Visionis intuitiua Dei agemus potissimum. Vt tamen vniuersalius procedamus, de essentiâ itidem, & possibilitate cuiusuis alterius cognitionis Dei à creaturâ habitæ per speciem propriam in vniuersum disseremus.

QVAESTIO I.

*Virum intellectus creatus clarè, & intuitiua
videre possit; aut etiam de factò vi-
deat Deum, sicuti est.*

Videre, si primam vocis impositionem spectes, actum significat, quo oculi percipiunt suum obiectum. Vnde Deus oculis corporeis videri dicitur, cum in specie, siue figurâ corporeâ visibilique apparet, vt Genes. 18. & 32. Exod. 3. Num. 12. Ezech. 1. 6. & 10. Daniel. 7. Isai. 6. &c. De qua visione latè Aug. lib. 2. de Trin. cap. 8. & epist. 111. & 112. & Greg. lib. 18. Moral. cap. 36. Ceterum, quia cognitio capta per oculos clarissima est omnium, quas experimur pro hoc statu: ideo verbo *videre* ad quamlibet cognitionem claram, seu euidentem significandam translatum est. Quo iure dicitur Sap. 13. *A magnitudine*

dine speciei, & creatura poterit Creator horum videri. Et Iob. 36. Omnes homines vident eum. Et Exod. 20. Cunctus populus videbat voces, &c. Imo inde etiam ad cognitiones obscuras solet extendi, iuxta illud Pauli 1. Corinth. 13. Videmus nunc per speculum, & in enigmate. Propriis tamen usurpatur pro cognitione magis ad simili visioni oculorum, qua videlicet intellectus obiectum suum, non in alienâ similitudine, seu instar alterius, aut obscure; (vti solet pro hoc statu); sed immediate, clarissimè, & sicuti in se est, intuetur, ad eum fere modum, quo oculi intuentur colorem; longè tamen perfectiùs. Quocirca huiusmodi cognitio, seu visio intuitiua vocari solet ad distinctionem aliarum, quas abstractiuas vocant; tamen si ne in hisce quidem vocabulorum usurpationibus deficiat inter Theologos controuersia.

Gabriel enim q. 1. prologi art. 2. cui annunt Soar. lib. 3. de Anim. cap. 12. n. 5. & alij statim referendi, docet, notitiam quantumvis claram, immediatam, & per proprias species habitam, si præcindat ab obiecti existentia, abstractiuam esse appellandam, non verò intuitiuam. Plus tamen addit Scotus in 2. dist. 3. q. 9. & quodlib. 6. & 7. & sæpe alibi; ad hoc, vt aliqua cognitio sit intuitiua, debere insuper attingere suum obiectum vt præsens; atque ita abstractiuam esse, non solum, quæ ab existentia, sed etiam, quæ à præsentia præcindit, quantumvis ea sit clara, immediata, & per proprias species. Scotus, præter Scotistas, consentiunt Egidius Lusit. tom. 2. de Beat. lib. 8. 2. p. 9. 5. Salas 1. 2. q. 3. tract. 2. disp. 3. n. 32. & disp. 5. n. 30. Molina 1. p. q. 1. ar. 2. disp. 4. vbi ait, intuitiuam cognitionem esse rei præsentis, vt præsens est; id est, quæ suapte natura pendet à præsentia obiecti; abstractiuam verò rei non, vt est præsens. Alij verò, è quibus est Vazq. 1. p. disp. 134. cap. 3. omnem cognitionem claram, immediatam, & per proprias species habitam intuitiuam censent esse appellandam; non abstractiuam, quantumvis à præsentia, & ab existentia obiecti præcindat. Addunt alij, quos refert, & sequitur Alarcon tract. 1. disp. 4. cap. 1. & 2. et si huiusmodi cognitio præcindat ex parte obiecti vnâ formalitatem ab aliâ, tangendo vnâ, & non aliâ, intuitiuam nihilominus esse vocandam; solum enim esse dicendam abstractiuam, quæ obscure, & per alienam speciem in enigmate, siue in alienâ similitudine tangit obiectum, vt nos pro præsentis statu solemus attingere.

Quæ autem cognitio dicenda sit quiditatiua, etiam sub lite est. Nam Scotus, & alij cum eo nuper relati, quibus accedit Herice disp. 36. ante cap. 1. quiditatiuam appellant omnem cognitionem, quæ quiditatem, siue essentiam obiecti attingit; quantumvis abstractiuè attingat. Alij verò cum Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 22. existimant, solam cognitionem intuitiuam totius essentia vocandam esse quiditatiuam. Quod videtur S. Th. supponere, dum 1. p. q. 12. ar. 1. & q. 94. ar. 1. & sæpe alibi pro eodem usurpat, videtur Deum per essentiam, hoc est, quiditatiuè, vt exponunt Caiet. & alij, ac, Deum cognoscere, intuitiuè.

Quoniam autem omnia ista diffidia de modo loquendi sint, vt apparet; oportebit tamen distinctionis gratiâ statuere, quo pacto nobis loquendum sit. Certè, si analogia intuitionis corporalis, vnde ad intellectualem nomen translatum est, exactè esset obseruanda, sola cognitio

obiecti existentis, atque præsentis clara, immediata, & per proprias species concepta dicenda esset intuitiua; quia visio, qua intuentur oculi, talis est. Verùm, quia ad distinguendam cognitionem per proprias species habitam ab eâ, quæ per alienas species fit, simplex vocabulum non habemus, non abs iure nomen intuitionis ad omnem cognitionem per proprias species habitam extendi solet. Similiter, si abstractionis etymologia cum rigore obseruanda esset, omnis cognitio præcindens, seu abstrahens quoquo modo ab aliqua seu formalitate, seu veritate, seu statu obiecti, quantumvis ea per species proprias haberetur, abstractiua dicenda esset. Quia tamen huiusmodi abstractiones potissimum per cognitiones habitas per alienas species fiunt, ad has solas contrahi solet nomen cognitionis abstractiua. Itaque ampliato nomine intuitionis, omnis cognitio obiecti habita per proprias species intuitiua; abstractiua verò ea sola, quæ habetur per species alienas appellari solet communiter. Sicque propere nos in hoc opere sæpe appellamus. Ceterùm, quia cunctis cum quibus differimus, morem gerere in loquendo necesse est; ne controuersia rerum ad sola nomina traducantur, triplex genus cognitionum ad distinctiùs, cum opus fuerit, loquendum distinguere, non erit abs re. Ita, vt alia dicatur strictè intuitiua; ea scilicet quam Scotus, & sui intuitiuam vocant. Alia strictè abstractiua; quæ habetur per alienas species. Alia late intuitiua, & late etiam abstractiua; quæ cum sit clara, & immediata, & per proprias species habita, præcindit tamen à præsentia, aut etiam ab existentia obiecti. Porro ex his sola strictè intuitiua, loquendo proprie, dicitur apud omnes visio.

Obseruandum tamen propterea est, bifariam posse cognitionem dici immediatam. Primo; quia est cognitio tangens obiectum, non in extranea similitudine, idolo, siue phantasmate sensibili tanquam in quodam substituto, vt nos tangimus pro hoc statu cuncta, quorum non habemus proprias species, iuxta dicta in Pharo Scient. disp. 2. q. 3. sed in se ipso abique eiusmodi substituto. Secundo, quia est cognitio ad quam, non medium aliquod ab obiecto distinctum, sed obiectum ipsum per se determinat. Si ergo sermo sit de primo genere immediationis, omnis cognitio habita per proprias species est immediata, & omnis habita per alienas mediata, vt constat. Si verò de secundo, tam inter habitas per proprias, quam inter habitas per alienas alia immediata, alia mediata reperiuntur iuxta doctrinam tradendam latius in tract. de Scientiâ. In præsentis verò eam, quæ vtroque modo immediata est, videntur vocare plerique absolute immediatam, sed semper nihilominus oportebit distinctionem hanc habere præ oculis.

Iam verò, si etymologia vocabuli sit cum rigore retinenda, omnis cognitio tangens obiectum quoad quid est, siue prout in statu quiditatiuo dicenda est quiditatiua; siue sit habita per proprias, siue per alienas species. Sed verò, quia per species alienas, et si iudicemus, quid res sit, pariter concipimus illam longè aliter, quam est reuera: consentaneum rationi est, vt ea sola cognitio speciatim quiditatiua nuncupetur, quæ rei quiditatem, seu essentiam attingit clarè, & per proprias species, sicuti est in se, siue strictè, siue late sit intuitiua, iuxta distinctionem paulo ante traditam.

Igitur, his ita positis, quod in præsentis

Quæ 2 quæ.

quærimus est, an sit possibilis intellectu creato, in eo ve reperitur de facto visio strictè intuitiva, atque quiditatiua Dei, sicuti est in se. Vtrumque dicuntur communiter negasse olim Armeni, & Græci quidam recentiores ex Armacano lib. 14. qq. contra Armenos cap. 1. ex Castro verbo *Beatitudo*, Guido. Carmelitâ de hæresibus, & Prateolo verbo *Armeni*. Quem eundem errorem sequuti dicuntur Abailardus, & socius eius Arnoldus Brixensis apud Castrum loco citato, Item Almaricus apud Prateolum supra, & apud Turrecrem. lib. 4. de Eccles. cap. 35. tameti alij censeant, Armenos, & Abailardum dumtaxat negasse existentiam, non item possibilitatem visionis. Qua de re videri potest noster Gualterus in Chronologia pag. 550. errore 1. & pag. 658. errore 15. & pag. 684. errore 2. Porro Henric. 1. p. Sum. art. 24. q. 1. Auctorem facit erroris negantium possibilitatem visionis Dei Ioannem Scotum, Benedictinum auditorem Bedæ, & commentatorem Dionysij de cælesti Hierarchiâ. Quem immerito Pamelius confundit cum Doctore subtili, vt notauit Genebrardus lib. 4. Chronologia anno 879. Tritemius de scriptoribus Ecclesiasticis, & Sixtus Senens. lib. 4. Bib. verbo *Ioannes Scotus*.

Propositio vnica.

Veritas tamen catholica est, Deum à Beatis non solum posse, sed de facto etiam videri intuitiuè, & quiditatiuè, sicuti est in se.

Constat enim id imprimis, ex sacra Scriptura dicente Matth. 5. *Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt.* Matth. 18. *Angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui in caelis est.* Ioan. 14. *Et manifestabo ei me ipsum.* 1. Corint. 13. *Videmus nunc per speculum, & in enigmate; tunc autem facie ad faciem.* 1. Ioan. 3. *Scimus, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus: quoniam videbimus eum, sicuti est.* Apocal. 22. *Et videbunt faciem eius, &c.* Quibus in locis aperte esse sermonem de clarâ, & intuitiuâ visione Dei, communis est sententia Patrum, aliorumque Interpretum. De quo plura Bellarm. tom. 2. lib. 1. de Beat. Agid. Lufit. tom. 2. de Beat. lib. 12. q. 1. Iulianus in locum Pauli relatum ex 1. Corin. 13. Vazq. 1. p. disp. 37. cap. 5. Herice disp. 36. cap. 1. & alij tum Expositores ad loca Scripturæ citata; tum Scholastici ad hanc quæstionem.

Constat secundo id ipsum ex Ecclesiæ definitione. Nam Euaristus Papa epist. 1. quæ habetur tom. 1. Conciliorum, disertè affirmat, Dei substantiam à Beatis intuitiuè videri. Quod colligit ex loco citato ex 1. epist. Ioan. dicens, *Sed cum apparuerit, tunc verè illum videbit, sicuti est, qui eius conspectibus fuerit dignus coaptari; & non sicut Moyses, caterique Prophete per anigma, & figuram.* Et Concilium Francofordien. in epist. ad Episcopos Hispaniæ ait, *Prædicemus Christum vnum Deum, & vnum, & verè filium Dei, vt ad eius beatissimam visionem peruenire mereamur, in qua est æterna beatitudo.* In Extraneagante etiam *Benedictus*, quam ad Verbum refert Castro verbo *Beatitudo* citato, & ante ipsum Bacchonus in fine lib. 4. Sentent. & Argent. in 4. dist. 49. q. 4. sine cum alijs, expressè dicit Pontifex Benedictus (non quidem vndecimus, vt cum Castro, & alijs putarunt Vaz. 1. p. disp. 37. cap. 5. & Suar. lib. 2. de Attrib. cap. 7. sed duodecimus, vt te-

nent. Valen. 1. p. q. 12. ar. 1. pun. 1. Mol. ibidem. disp. 2. & Bellarm. tom. 2. lib. 1. de Beat. c. 2. cum alijs) expressè, inquam, dicit, *animas beatas, videre diuinam essentiam immediatè, se bene, & clarè, & apertè illis ostendit.* Quam visionem paulò post vocat *intuitiuam, & facialem*. Tandemque contra tenentes oppositum mandat, vt *procedatur, sicut contra hæreticos.* Denique Concilium Florentinum sess. vlt. in decreto de purgatorio definit, *animas intuevi clarè ipsam Deum trinum, & vnum, sicuti est.* Huc facit insuper cap. *Dammatus* de Sum. Trinit. & fide cath. ad finem, vbi error Almarici reprobat. Necnon Concilium Senonense, vbi damnatus Abailardus. Lege Bernard. epist. 187. Vnde, licet S. Th. dicta q. 12. ar. 1. solum dicat, *priorem opinionem* (Armenorum scilicet) *inconuenienter defendi*; tamen ibidem art. 2. meritò eam vocat *erroneam*; & q. 8. de verit. art. 1. *hæreticam*.

Tertiò, eadem catholica veritas ex communi Patrum doctrinâ, qui eam expressè tenentur, perspicuè confirmatur. Videantur speciatim Dionys. de cælesti Hierarch. cap. 4. Orig. lib. 1. Periarch. cap. 1. Irenæus lib. 18. cap. 58. Nazian. orat. 25. sine. Epiphani. hæres. 70. Nysien. orat. 6. de Beatitudinibus, Martialis epist. ad Thololosanos cap. 27. Ambros. lib. 1. in Iucam ad illa verba, *Apparuit ei Angelus Domini.* August. copiosius de re agens epist. 6. 30. 111. 112. & 150. & lib. 4. de Genes. ad litt. cap. 23. & lib. 12. cap. 34. & lib. 14. de Trinit. cap. 8. & lib. 22. de Ciuit. cap. 29. Gregor. lib. 18. moral. cap. 36. & Bernard. serm. 31. in Cantica. Nonnulla horum testimonia recitant Vazq. supra. Granad. 1. p. controu. 1. tract. 4. disp. 3. sec. 2. Fasol. 1. p. q. 12. art. 1. dubit. 3. 4. & 5. Marat. tom. 1. disp. 20. sec. 9. & Recupitrus lib. 6. q. 1. cap. 2.

Quartò ratione theologica potest probari eadem veritas. Quia, vt suo loco ostendimus, beatitudo supernaturalis, ad quam Deus creaturas intellectuales euecit, inatiquatè saltem consistit in clarâ visione ipsius Dei. Sed certum secundum fidem est, huiusmodi beatitudinem, non solum esse possibilem Angelis, & hominibus, sed etiam à multis eorum de facto obtineri. Ergo certum quoque esse debet, visionem claram Dei tum possibilem, tum existentem esse in multis Angelis, & hominibus. Vtrum autem eius possibilitas ratione etiam naturali probari possit, & quâ efficaciam, inferius disp. 18. examinandum est, vbi de argumento, quo eam probat S. Th. desumptum ab appetitu naturali visionis non nihil dicemus.

Ceterum contra statutam veritatem nonnulla opponuntur, Et primùm loca Scripturæ, in quibus Deus inuisibilis prædicatur. 1. ad Tim. 1. *Regi autem saculorum immortalis, inuisibili soli Deo honor, & gloria.* Ad Hebræ. 11. *Inuisibile enim tanquam videns sustinuit.* (de Moyse loquitur). Ioan. 1. & 1. Ioan. 1. *Deum nemo vidit vnquam.* 1. ad Timoth. 6. *Lucem habitat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit; sed nec videre potest.* Respondet, in his, & similibus locis planè esse sermonem, aut de visione corporali oculorum; aut, si de intellectu, de comparatâ, seu comparandâ à creaturâ vel solis naturæ viribus, vel in hac mortalitâ vita; aut etiam nonnunquam fortitè de visione comprehensiuâ Dei: non de visione beatificâ, quam sæpè alijs in locis, clarissimèque adstruit Scriptura. Illud verò, quod etiam solet opponi ex 1. Petri 1. *In quem desiderant Angeli*

prospicere; non denotat, Angelos beatos de facto non prospicere Deum; quia eiusmodi eorum desiderium, ut ait S. Th. 1. p. q. 58. art. 1. ad 2. non *excludit rem desideratam; sed eius fastidium*; iuxta illud Eccles. 24. *Qui edunt me, adhuc esurient; & qui bibunt me, adhuc sitient.*

13 Secundò obijciuntur multi Patres, qui aperte videntur negare, visionem claram Dei possibilem esse creaturis. Potissimè omnium Chryso- stomus, qui, ut declinaret extremum errorem Anomæorum dicentium, se propriâ virtute posse, & de facto comprehendere Deum, disertis verbis per extremum oppositum alteri errori Armenorum, videtur sæpè suffragari Homil. 14. in Ioan. & quinque alijs homilijs, quas tom. 5. habet contra Anomæos de incomprehensibili Dei naturâ. Chryso- stomum sequuti sunt Eutymius, & Theophilactus in illud Ioan. 1. *Deum nemo vidit unquam.* Theodoretus in dialogo, cui titulus est, *Immutabilis*, post fol. 3. Quibus etiam consentire videntur ex græcis Patribus Basil. lib. 1. contra Eunomium post medium, Epiphanius hæresi 70. Cyril. Alex. lib. 1. in Ioan. cap. 22. & Ierosol. catechesi 6. Nyfen. lib. de Beatitudinibus explicans illud Mattha. 5. *Beati mundo corde &c.* Ex latinis autem Hieron. in cap. 1. Isai. ad illa verba, *Audite verbum Domini, &c.* Primasius in illud 1. ad Corint. 13. *Cognosciam; sicut & cogniui sum.* Isidorus in cap. 41. Exod. & Ambros. in cap. 1. Luc. explicans illud Ioan. 1. *Deum nemo vidit unquam.*

14 P. Vazq. disp. illâ 37. cap. 2. censet, hos Patres ab errore Armenorum vix posse defendi. Quod speciatim, relictis interpretationibus, conatur probare de Chryso- st. Theoph. & Theod. Sentit itaque, eos per ignorantiam inculpata, ad dictum errorem accessisse. Neque immerito, inquit Salas 1. 2. tract. 2. disp. 4. sec. 1. n. 5. quia mirum non est, Patres errasse in re nondum exploratâ suo tempore. P. etiam Mol. 1. p. q. 12. art. 1. disp. 1. 5. *Similia testimonia* fatetur, sibi videri multis ex græcis Patribus prædicto errori suffragari. Idem de aliquibus ex citatis censet P. Fernândez de Visionibus veteris testamenti Vifi. 7. sec. 1. n. 3. Idem de Theod. & Nyfen. putat Herice disp. 36. citatâ cap. 3. n. 40.

15 Sed verò, ut rectè Soar. lib. 3. de Attrib. cap. 2. n. 18. *Non est verisimile, tam apertum errorem; & Scriptura manifestè contrarium communi sensu tantorum Patrum receptum fuisse.* Fuisse enim intolerabilis lapsus. Neque in eis inveniuntur verba, quæ dictam piam expositionem non admittant. Nimirum, prædictos Patres loquutos esse aut de visione corporali, aut de spiritali solis naturæ viribus; vel in præsentî vitâ acquirendâ; aut certè de visione comprehensivâ, quam adstruebant Anomæi, contra quos ipsi disputabant, quorumque errorem repellebant. Nec mirum, eos interdum ad extremum oppositum videri inclinari, quò magis viderentur distare ab errore, quem refutabant. Nam hoc apud Patres contra hæreticos disputantes mos satis frequens est; qui tamen iuxta subiectam materiam semper intelligendi sunt, ut eruditè varijs exemplis adductis probat noster Fasol. 1. p. q. 12. art. 1. dub. 3. vbi, & dub. 4. singulatim, eorum relatis verbis, commemoratos Patres vindicat ab errore Armenorum. De quo etiam latè egit Herice supra. Et quidem cæteri ferè Scholastici cum S. Th. quorum plurimos ibidem citat Fasolus, vnanimi consensu fatagunt piè prædictos Patres interpretari. Cum quibus ex nostris insuper sentiunt Valent. Arrub. Gran-

Tann. Becan. Merat. ad eum art. Ruiz. disp. 6. de Scient. sec. 7. Salmer. tract. 31. in Ioan. verit. 6. Maldon. Ioan. 1. n. 21. & alij communiter. Nec desunt, qui pugnant P. Vazq. quod rigidè exposuerit prædictos Patres: quem tamen ab aduersis aculeis defendunt Herice supra, & Alarc. trac. 1. disp. 1. cap. 1.

16 Tertiò à ratione sic obijcitur. Deus, ut est in se, non minùs, imò magis est impropor- tionatus intellectui creato in ordine ad intuitionem sui spiritualem, quàm Angelus, aut sonus oculis in ordine ad visionem sui corporalem: quandoquidem plus Deus ab intellectu, quàm Angelus ab oculis distat; cum illa distantia infinita sit; hæc finita. Sed Angelus nullatenus oculis, ut est in se, videri potest. Ergò nec Deus intellectu. Nonnulli plus æquò laborant in concinandâ solutione huius argumenti, quasi ea, seclusâ fide, evidens exhiberi possit; quod non est ita. Legatur Herice supra cap. 5. Ego breuius me expedio.

17 Respondeo primò, cum fide sanctum sit, posse intellectum creatum à Deo eleuatum clarè intueri ipsum Deum, inde constare, virtutem obedientialem, seu inchoatam habere intellectum ad Deum videndum; quam secundè constat habere oculos ad videndum Angelum; atque ita maiorem esse proportionem intentionalem in ratione obiecti, & potentia inter Deum, & intellectum respectiue ad visionem claram, quàm inter oculos, & Angelum: quantumvis in ratione entis plus distet physicè Deus ab intellectu, quàm Angelus ab oculis.

18 Respondeo secundò, stando præcisè in ratione naturali, hanc esse huius veritatis coniecturam probabilem. Quòd intellectus ex vnâ parte naturaliter Deum cognoscit cognitione abstractiua; atque ita aliquo modo habet illum intra spheram sui obiecti naturalis. Ex aliâ parte modus cognoscendi intuitiue non est ab ipso alienus; quandoquidem sensibilia obiecta per proprias species; atque ad eò per quoddam genus intuitionis attingit. Vnde, quòd Deum naturaliter intueri non possit, non tam ex totali defectu, quàm ex imbecillitate virtutis nasci videtur habentis se respectu Dei instar virtutis oculorum vespertilionis respectu Solis secundum comparationem S. Th. 1. p. q. 12. art. 1. in corp. & Arist. lib. 2. Met. text. 1. Si ergo Deus auxilio supernaturali huiusmodi virtutem eleuet, atque corroboret, ut potest, nil deerit, quominus intellectus ipsam possit clarè videre. At verò oculi corporali cum nullo modo naturaliter attingant Angelum, non est, cur vel minimam virtutem, adhuc obedientialem, siue inchoatam, ad eum clarè videndum dicantur habere. Et quantumvis attingant colores; cum modus cognoscendi iudicatiue necundè eis competat, non est, cur virtus vel inchoata ad iudicandum de coloribus eis possit attribui. Quo fit, ut ne eleuari quidem à Deo aut videre Angelum possint, aut iudicare de coloribus: quia sine virtute obedientiali, seu inchoatâ nihil ad quidquam præstandum potest à Deo eleuari; ut infra suo loco ostendemus. Nec per coniecturam similem licet inferre; intellectum creatum posse eleuatum comprehendere Deum; utpote, qui Deum naturaliter cognoscit aliquo modo, & aliàs modus cognoscendi comprehensiuè ipsi non est alienus circa alia obiecta. Quoniam, ut ex dicendis postea constabit, comprehensio ex suo conceptu talem naturam habet, qualem cognitioni creatæ nequit comparatione

Dei

Dei conuenire; et si possit comparatione aliorum obiectorum. Visio verò non comprehensua nihil habet ex suo conceptu, quod non queat in cognitione creatà etiam comparatione Dei reperiri.

19 **Quartò** obijcitur, Deus vt clarè visibilis est quid supernaturale, vt iam indicauimus, & infra ex professo trademus. Ergo intellectus creatus, qui adquatè est quid naturale, nequit ab illo vt sic specificari. Specificaretur autem, si haberet potentiam adhuc inchoatam ad Deum clarè videndum; quia omnis potentia à suo obiecto specificatur, vt constat. Quinimo huiusmodi potentia & esset naturalis; quia identificata adquatè cum ente naturali: & non esset naturalis; quia ad actum supernaturalem. Quæ est clara contradictio. Respondeo, non esse inconueniens in eo, quòd ens naturale à supernaturali specificetur extrinsecè; qualiter specificantur potentia ab obiectis. Potentiam autem, siue virtutem inchoatam, quam intellectus creatus habet ad claram Dei visionem, et si reuerà sit quid naturale, vt pote quid indistinctum ab intellectu naturali, non tamen debere appellari potentiam naturalem; quia hæc sonat potentiam, cui actus est connaturalis, vt pote naturaliter debitus; qualis non est visio Dei clara comparatione potentia inchoatæ, quam habet intellectus ad illam. De quo plura dicenda infra disp. 2. Pro quinta obiectione, quæ supererat, in situ vniuersalitatis gratiâ questionem sequentem.

QVAESTIO II.

Verùm visio Dei clara, & vniuersim omnes actus, atque respectus creaturarum ad Deum eo ipso debeant euadere essentialiter infiniti, quòd circa Deum essentialiter infinitum versantur, ab ipsoque specificantur.

20 **V**idetur affirmandum propter illud argumentum calculatorium, quod sæpè in varijs materijs occurrit, molestum quidem, & (vt reor) non satis hæcienus extricatum. Illud autem est huiusmodi. Actus specificatus ab obiecto eo perfectior est essentialiter, quòd obiectum ipsum perfectius est. Constat enim, visionem intuitiuam de Angelo perfectiorem esse visione intuitiuà de lapide. Ergò, quâ proportionem sese excedunt obiecta quoad perfectionem, eadem sese debent excedere actus ad talem obiecta terminati. Sed Deus infinite excedit in perfectione cetera cuncta obiecta creata. Ergo actus habens pro obiecto Deum nequit non infinite excedere actus aliorum obiectorum; & consequenter nequit non esse infinitus quoad perfectionem essentialem. Procedit autem argumentum, ceteris paribus, ex parte aliorum actus pradicatorum, præter illud, quod ab obiecto præcisè desumitur, vt ita efficacius procedat iuxta dicenda.

21 **E**t confirmari potest primò. Quia nequit non esse infinita perfectio illa, ad quam impossibile est peruenire per additiones determinatas infinitum progrediendo. Sed talis est perfectio actus habentis pro obiecto Deum. Ergo est infinita. Maior, quæ est certa, declaratur. Nam

si ponamus quantitatem, ad cuius æqualem, aut maiorem repugnat Deum peruenire in æternum, progrediendo à quavis quantitate finita per quamlibet proportionem ascendentem à minori versus maiorem inæqualitatem, v. g. creando primam quantitatem viginti vlnarum; deinde quantitatem quadraginta vlnarum; postea octoginta; & sic duplicando sine fine; non potest non quantitas illa, quæ ponitur, esse infinita; nam si finita esset, nequiret non tandem per progressionem diçam accedere Deum ad quantitatem, quæ vel æqualis esset, vel maior, quàm illa, vt est notum, manifestèque demonstratum supra disp. 13. de infinito. Stet ergo certum, perfectionem seè physicam, seu metaphysicam, ad quam accedere est impossibile per infinitam progressionem determinatarum additionum, non posse non esse infinitam; quæ erat maior syllogismi facti. Quod autem perfectio metaphysica actus habentis pro obiecto Deum huiusmodi sit, quæ erat minor, facilè offenditur. Suppono autem ex communi sententiâ, quam ego supra monstrauimus disp. citatâ, possibilem esse seriem infinitam creaturarum sese excedentium quoad perfectionem secundum quamvis proportionem excessus finiti; ita vt, productâ quavis, possit Deus aliam producere duplæ, vel triplæ, vel quadruplæ perfectionis, & ita deinceps sine fine. Ex quo fit, possibilem etiam esse seriem infinitam actuum tendentium in dictas creaturas, quorum qui tendit in primam, duplo sit minoris perfectionis, præcisè ratione obiecti, ceteris vndequeque paribus, quàm, qui tendit in secundam; & hic duplo minoris, quàm, qui tendit in tertiam; & ita deinceps sine fine; quin sit possibile peruenire ad actum tam perfectum ratione obiecti, & consequenter absolute, si cetera vndequeque sint paria, quàm est actus tendens in Deum. Sicut impossibile est peruenire ad obiectum creatum, tam perfectum, quàm Deus est. Actus ergo tendens in Deum non potest non esse quoad perfectionem infinitus; quandoquidem à quolibet tendente in creaturam ad illum interuallum est infinitum.

Secundò confirmari potest. Quia, sicut Deus non solum singulas creaturas, sed quamvis collectionem infinitam earum excedit in perfectione; ita actus tendens in Deum, non solum singulos actus tendentes in creaturas, quorum cetera paria sunt, sed quamvis collectionem infinitam eorum debet pariter in perfectione excedere iuxta dicta: siquidem, quæ proportione sese excedunt obiecta, eadem sese debent excedere actus, vt supponitur. Sed quicquid excedit in perfectione multitudinem infinitam perfectiorum, non potest non esse infinitum in perfectione; sicut, quod excedit in quantitate molis multitudinem infinitam quantum, non potest non esse infinitum in tali quantitate. Igitur actus tendens in Deum nequit non esse infinitus in perfectione. Ex quibus omnibus concluditur, visionem claram, & vniuersim omnem actum, atque respectum terminatum ad Deum, non posse non esse essentialiter infinitum. At creatura essentialiter infinita aliunde est prorsus impossibilis. Igitur tam visio clara, quàm alij actus, atque respectus tendentes in Deum prorsus sunt impossibiles. Quod est alienum à Theologiâ.

Solutio communis propositi argumenti, quam omnium fortasse explicatissimè dedit Arrabal 1. p. disp. 13. cap. 5. est, actum non crescere iuxta